

**AGENCIJA ZA
NADZOR OSIGURANJA
CRNA GORA**

**IZVJEŠTAJ O RADU
AGENCIJE ZA NADZOR OSIGURANJA
U 2010. GODINI**

April 2011. godine

AGENCIJA ZA NADZOR OSIGURANJA

Kralja Nikole 27a/III, 20000 Podgorica

Crna Gora

Tel: +382 20 442 824

Fax: +382 20 442 830

E-mail: agencija@ano.co.me

Veb sajt: www.ano.me

SADRŽAJ

1. UVOD	4
2. ZAKONSKA I PODZAKONSKA REGULATIVA	4
3. NADZOR I KONTROLA	6
3.1. Nadzor nad poslovanjem društava za osiguranje	6
3.2. Nadzor i kontrola ostalih subjekata na tržištu osiguranja	9
3.3. Nadzor i kontrola nad poslovanjem Udruženja - Nacionalnog biroa osiguravača	11
3.4. Rješavanje po pritužbama osiguranika i drugih korisnika osiguranja	11
4. DOZVOLE, OVLAŠĆENJA I SAGLASNOSTI	12
5. STATISTIČKO IZVJEŠTAVANJE	13
5.1. Sistem za elektronsko izvještavanje.....	13
5.2. Izvještavanje o podacima sa tržišta osiguranja Crne Gore	14
6. SARADNJA NA UNUTRAŠNjem I MEĐUNARODNOM PLANU	15
7. STRUČNO USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIH	17

1. UVOD

U skladu sa Zakonom o osiguranju („Sl. list Republike Crne Gore“ br. 78/06 i 19/07) Agencija za nadzor osiguranja (u daljem tekstu: Agencija) je, kao nadležna institucija za kontrolu sektora osiguranja u Crnoj Gori, tokom 2010. godine sprovodila nadzor nad obavljanjem poslova iz djelatnosti osiguranja, sa ciljem podsticanja razvoja tržišta osiguranja i obezbjeđenja adekvatne zaštite korisnika osiguranja. Agencija je, u namjeri da unaprijedi i razvije crnogorsko tržište osiguranja kao i da obezbijedi povećanje stepena njegove pouzdanosti, sprovodila aktivnosti na:

- ✚ usvajanju nove podzakonske regulative, čime je značajno poboljšan regulatorni okvir crnogorskog sektora osiguranja;
- ✚ integraciji svih aspekata nadzora osiguranja (posredni i neposredni nadzor, nadzor nad obavljanjem aktuarske funkcije u osiguravajućim društvima, pravni aspekt nadzora), kako bi se pravovremeno identifikovali problemi u poslovanju osiguravača i spriječile protivzakonite aktivnosti koje bi se mogle odraziti na finansijsko tržište;
- ✚ zaštiti, odnosno sprječavanju ugrožavanja interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja;
- ✚ unapređenju statističkog izvještavanja putem uvođenja novog sistema elektronskog izvještavanja, kojim je poboljšan način sistematizovanja podataka i informacija o poslovanju učesnika na tržištu osiguranja;
- ✚ intenziviranju saradnje sa institucijama sistema, drugim nadzornim institucijama i međunarodnim organizacijama iz oblasti osiguranja, radi što kvalitetnijeg i efikasnijeg obavljanja nadzorne funkcije;
- ✚ kontinuiranoj obuci zaposlenih u Agenciji iz domena aktuarskih i računovodstvenih standarda, kao i novih projekata solventnosti.

Obavljajući svoju regulatornu i nadzornu funkciju na tržištu osiguranja na bazi poštovanja principa transparentnosti, otvorenosti i konkurencije i uvodeći savremene postupke i procedure nadzora, Agencija planira da svoju funkciju u potpunosti usaglasi sa međunarodno prihvaćenim principima i standardima supervizije.

2. ZAKONSKA I PODZAKONSKA REGULATIVA

Efikasan nadzor i supervizija sektora osiguranja zahtijeva izgradnju savremenog regulatornog okvira, koji je u značajnoj mjeri unaprijeđen tokom 2010. godine. Pored tri osnovna zakona koji regulišu tržište osiguranja kao i 17 podzakonskih akata (15 pravilnika, 1 uputstvo i 1 odluka) koji su donešeni na osnovu Zakona o osiguranju tokom proteklih par godina, Agencija je u 2010. godini donijela i:

- ✚ Pravilnik o kontnom okviru društava za osiguranje („Sl.list Crne Gore“, br. 63/10) i
- ✚ Odluku o načinu procjenjivanja aktive društava za osiguranje („Sl.list Crne Gore“, br. 77/10).

Predmetnim aktima je, imajući u vidu zahtjeve EU direktiva, propisan način na koji su osiguravajuća društva dužna da u poslovnim knjigama iskazuju stanje i promjene imovine, kapitala i obaveza, prihoda, rashoda i rezultata poslovanja, kao i način procjenjivanja finansijskih ulaganja i potraživanja društava za osiguranje. Predmetna akta su u primjeni od 01. 01. 2011. godine.

Na osnovu akta koji reguliše sadržinu kontnog okvira Agencija je, takođe, sačinila i nove obrasce finansijskih iskaza i iste dostavila Institutu ovlašćenih računovođa i revizora koji je nadležan za objavljivanje.

Agencija je, u okviru svojih nadležnosti, pored navedenih propisa, sačinila i nacrt Smjernica za analizu rizika pranja novca i finansiranja terorizma u društvima za osiguranje, sa primjenom u životnim osiguranjima, a koje su usvojene i stupile na snagu početkom 2011. godine. Smjernicama su propisani osnovi za vršenje analize ovog rizika u društvima za životna osiguranja, kao i mjere prevencije koje društva moraju da sprovedu, obaveza imenovanja lica koja su nadležna za izvještavanje, sačinjavanje indikatora koji ukazuju na opasnost od pranja novca ili finansiranja terorizma, isl.

Ostale zakonodavne aktivnosti Agencije bile su usmjerene na pripremu za izmjenu zakonske regulative u oblasti opštih propisa iz osiguranja. Agencija je nastavila aktivnosti na sačinjavanju nacrta izmjena Zakona o osiguranju, sa ciljem njegovog usklađivanja sa EU Direktivama. Predviđeni amandmani će djelimično biti vezani za sljedeće Direktive:

- ✚ Direktivu 92/49/EC, o usklađivanju zakona, propisa i administrativnih odredbi koji se odnose na poslove direktnog osiguranja osim životnog osiguranja;
- ✚ Direktivu 2007/44/EC, koja reguliše proceduralna pravila i kriterijume za ocjenjivanje razumnih procjena kupovine i sticanja u kapitalu u finansijskom sektoru;
- ✚ Direktivu 2002/83/EC, koja reguliše obavljanje poslova životnih osiguranja i
- ✚ Direktivu 2002/92/EC, koja reguliše medijaciju u osiguranju.

Ovim izmjenama biće pokriveno više oblasti Zakona o osiguranju, kao što su:

- ✚ aktuarski poslovi, u dijelu nadzora nad aktuarima;
- ✚ interna i spoljna revizija, kroz propisivanje sadržine revizorskih izvještaja osiguravajućih društava;
- ✚ kvalifikovano učešće, kroz dopunu odredbi o postupku pribavljanja saglasnosti i regulisanja slučaja neposjedovanja saglasnosti;
- ✚ posredovanje i zastupanje u osiguranju, kroz preciziranje djelatnosti, prava i obaveza, uslova za dobijanje dozvole za rad i obaveza prema osiguranicima;
- ✚ zaštita osiguranika, kroz redefinisane postojećih normi, odredbi o pružanju podataka i uvođenje novih načina zaštite prava potrošača.

Pomenute izmjene se sprovode u cilju preciziranja postojećih odredbi Zakona, naročito onih koje su vezane za postupak nadzora, kao što je slučaj sa izmjenama koje se odnose na aktuarstvo, reviziju i mjere nadzora, kao i sa ciljem usklađivanja sa EU direktivama, pogotovo u dijelu koji se odnosi na kvalifikovano učešće, posredovanje i zastupanje u osiguranju i zaštitu potrošača.

Aktivnosti Agencije, tokom prethodne godine, su bile usmjene i na pripremu za izmjenu Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju koji je potrebno uskladiti sa važećom EU regulativom (direktiva 2009/103/EC) a u pripremi su i transpozicione tabele za ocjenu njegove usklađenosti sa navedenom direktivom. Osnovne izmjene koje će biti unešene u Zakon odnose se na usklađivanje osiguranih suma (sa prelaznim periodom), bliže uređenje prava i obaveza društava za osiguranje u ovoj oblasti, obavezu imenovanja predstavnika za štete, uvođenje evropskog izvještaja o nezgodi, aktivnosti biroa osiguravača i ulogu regulatornog organa u svijetlu svih ovih izmjena.

3. NADZOR I KONTROLA

Pravovremena i proaktivna kontrola poslovanja subjekata na tržištu osiguranja Crne Gore koju je tokom prethodne godine sprovodila Agencija, bila je usmjerena je na stvaranje finansijski zdravog sektora osiguranja sa odgovornim i efikasnim osiguravačima. Integrisanjem svih aspekata nadzora, sprovođenjem posrednih i neposrednih kontrola kako finansijskog tako i pravnog aspekta poslovanja subjekata na tržištu osiguranja i sprovođenjem kontrola nad radom ovlašćenih aktuara, omogućena je blagovremena identifikacija kompanija sa određenim nedostacima u poslovanju a sve u cilju ažurnog rješavanja istih, čime je obezbijeđen dalji razvoj tržišta osiguranja.

3.1. Nadzor nad poslovanjem društava za osiguranje

Imajući u vidu specifičnosti djelatnosti osiguranja i značaj koji regulator ima u procesu uspostavljanja i održavanja stabilnog tržišta osiguranja, Agencija je tokom prethodne godine sprovodila posredne i neposredne kontrole poslovanja osiguravača na tržištu osiguranja Crne Gore. U namjeri da blagovremeno identifikuje, procijeni, kvantifikuje i kontroliše rizike društava za osiguranje, Agencija je vršila konstantan nadzor putem:

- ✚ analize izvještaja o poslovanju osiguravača, sa mišljenjima ovlašćenih aktuara i revizora;
- ✚ neposrednog uvida u odabrane, ciljne segmente poslovanja osiguravača;
- ✚ analize primjene aktuelnih računovodstvenih, revizorskih i aktuarskih standarda, pravila struke i najbolje međunarodne prakse;
- ✚ redovne komunikacije sa upravljačkim strukturama u društvima i
- ✚ primjene zakonskih i podzakonskih propisa, kao i blagovremenog i konzistentnog preduzimanja korektivnih mjera.

Imajući u vidu mjesečne, tromjesečne i godišnje izvještaje o poslovanju koja su osiguravajuća društva dužna dostavljati regulatoru shodno važećim propisima, Agencija je tokom 2010 godine sprovela sljedeće *redovne posredne kontrole*:

- ✚ 10 redovnih mjesečnih posrednih kontrola produkcije osiguravajućih društava;
- ✚ 40 redovnih kvartalnih posrednih kontrola koje su obuhvatile analizu pokazatelja poslovanja osiguravajućih društava, uključujući i analizu promjena koje su se u posmatranim periodima odnosile na kapital, imovinu, obaveze i potraživanja društava, nivo tehničkih i garantne rezerve, kao i njihovo deponovanje i ulaganje.
- ✚ 10 redovnih godišnjih posrednih kontrola koje su obuhvatile analizu adekvatnosti kapitala osiguravača, kvaliteta aktive, aktivnosti reosiguranja, aktuarske metodologije, poslovnih prihoda i rashoda osiguravača kao i njihove likvidnosti i rentabilnosti.

Agencija je, na bazi analize pokazatelja iz redovnih posrednih kontrola, a u direktnoj komunikaciji sa odabranim društvima izvršila sljedeće ciljne posredne kontrole:

NAZIV DRUŠTVA	PREDMET KONTROLE	MJERE IZ KONTROLE
SWISS OSIGURANJE	ciljna posredna kontrola potraživanja društva, načina procjene tehničkih rezervi za rezervisane štete, rezervi za izravnanje rizika i troškova sprovođenja osigurnja;	-2 Rješenja o otklanjanju nepravilnosti u dijelu potraživanja; -Mjesečno praćenje realizacije obaveza iz navedenih Rješenja i postupanje po njima;
DELTA NEŽIVOTNA OSIGURANJA	analiza tehničkih rezervi Društva, deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i garantne rezerve, ocjena ažurnosti u isplati šteta i troškova sprovođenja osiguranja;	
DELTA ŽIVOTNA OSIGURANJA	analiza tehničkih rezervi Društva, deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i garantne rezerve, ocjena ažurnosti u isplati šteta i troškova sprovođenja osiguranja;	
LOVČEN OSIGURANJE	analiza adekvatnosti kapitala, deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i garantne rezerve;	

Tokom prethodne godine Agencija je, takođe, vršila neposredni nadzor nad poslovanjem 3 osiguravača na bazi neposrednog uvida u poslovnu dokumentaciju društva, pri čemu je prvenstveno ispitivana:

- ✚ validnost njihovih računovodstvenih i ostalih finansijskih zapisa;
- ✚ zakonska usklađenost društva;
- ✚ pouzdanost postojećih informacionih sistema;
- ✚ likvidnost i solventnost u poslovanju društva;
- ✚ rizik prodaje polisa i vođenja "stroge evidencije" AO;
- ✚ adekvatnost nivoa i način deponovanja i ulaganja tehničkih rezervi i garantne rezerve;
- ✚ visina troškova sprovođenja osiguranja;
- ✚ izvršavanje preuzetih obaveza po osnovu ugovora o osiguranju.

Sprovedene kontrole su omogućile neposredno praćenje procesa rada 3 osiguravača, kroz direktnu komunikaciju sa menadžmentom i zaposlenim u osiguravajućim društvima. Cilj navedenih nadzornih aktivnosti jeste evidentiranje uočenih nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju društava, koje će se kroz donošenje mjera od strane regulatora pratiti i otkloniti u predviđenom vremenu.

NAZIV DRUŠTVA	PREDMET KONTROLE	MJERE IZ KONTROLE
MERKUR OSIGURANJE	ciljna neposredna kontrola načina izvještavanja;	-Rješenje o otklanjanju nepravilnosti prilikom izvještavanja; -praćenje realizacije Rješenja;
DELTA NEŽIVOTNA OSIGURANJA	analiza likvidnosti i solventnosti osiguravača; procjena adekvatnosti tehničkih rezervi i ažurnosti u izvršavanju preuzetih obaveza, kontrola deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i garantne rezerve u skladu sa Zakonom kao i troškova sprovođenja osiguranja;	
DELTA ŽIVOTNA OSIGURANJA	analiza likvidnosti i solventnosti osiguravača; procjena adekvatnosti tehničkih rezervi i ažurnosti u izvršavanju preuzetih obaveza, kontrola deponovanja i	

ulaganja sredstava tehničkih rezervi i garantne rezerve u skladu sa Zakonom kao i troškova sprovođenja osiguranja;

Agencija je u okviru svoje redovne kontrole nad poslovanjem osiguravajućih društava, izvršila nadzor i nad radom ovlašćenih aktuara za svih 10 osiguravajućih društava koja su poslovala u Crnoj Gori, na bazi analize kvartalnih i godišnjih mišljenja koja su aktuari dužni dostavljati Agenciji u obimu i rokovima predviđenim Pravilnikom o sadržini mišljenja ovlašćenih aktuara ("Sl. List CG" br. 70/08). Predmetne kontrole su rezultirale donošenjem 4 Rješenja o izricanju mjere, i to za 2 aktuara koja su prilikom davanja mišljenja na godišnje poslovanje društva kao i mišljenja na poslovanje za prvi kvartal, imali određene nepravilnosti i nezaklonitosti koje su u propisanom roku otklonjene.

NAZIV DRUŠTVA	NAZIV AKTUARA	MJERE IZ KONTROLE
MERKUR OSIGURANJE	Hamid Milak	-Rješenje o izricanju mjere za otklanjanje nezaklonitosti i nepravilnosti u mišljenju ovlašćenog aktuara o godišnjem izvještaju;
		-Rješenje o izricanju mjere za otklanjanje nezaklonitosti i nepravilnosti u mišljenju ovlašćenog aktuara o izvještaju za I kvartal 2010. godine;
ATLAS LIFE	Paul AR Warren, Nikozija, Kipar	-Rješenje o izricanju mjere za otklanjanje nezaklonitosti i nepravilnosti u mišljenju ovlašćenog aktuara o godišnjem izvještaju;
		-Rješenje o izricanju mjere za otklanjanje nezaklonitosti i nepravilnosti u mišljenju ovlašćenog aktuara o izvještaju za I kvartal 2010. godine;

3.2. Nadzor i kontrola ostalih subjekata na tržištu osiguranja

Agencija je u toku 2010. godine započela neposrednu kontrolu poslovanja 3 društva za posredovanje u osiguranju, 14 društva za zastupanje u osiguranju, 3 preduzetnika-

zastupnika u osiguranju i 1 agencije za pružanje drugih usluga u osiguranju. Nadzor nad poslovanjem predmetnih društava obuhvatio je sljedeće segmente poslovanja:

- ✚ usklađenost obavljanja djelatnosti društva sa izdatom dozvolom;
- ✚ usklađenost opštih akata i akata poslovne politike sa zakonom i drugim propisima;
- ✚ zakonitost rada;
- ✚ sastavljanje knjigovodstvene i druge dokumentacije, vođenje poslovnih knjiga i sastavljanje finansijskih izvještaja, u skladu sa zakonom, drugim propisima, opštim aktima i aktima poslovne politike.

Kontrola nad radom pomenutih društava je izvršena na osnovu dokumenata koja je društvo, prema zakonu, bilo dužno dostaviti regulatornom organu kao i na bazi neposrednog uvida u poslovnu dokumentaciju Društva.

U toku 2010. godine sproveden je i završen nadzor nad radom sljedećih društava:

NAZIV DRUŠTVA	ORGANIZACIONI OBLIK	MJERA IZ KONTROLE
„ZOIL“ DOO Nikšić	društvo za zastupanje	Rješenje o oduzimanju dozvole
Radević Predrag - „EXPRES - KLJUČ“, Rožaje	preduzetnik - zastupnik u osiguranju	-
Vesne Marković - „START UP“, Herceg Novi	preduzetnik - zastupnik u osiguranju	Rješenje o oduzimanju dozvole (januar 2011)
„ILC“ DOO Podgorica	društvo za posredovanje u osiguranju	Rješenje o oduzimanju Dozvole (januar 2011)

Agencija je, takođe, u 2010. godini započela neposrednu kontrolu poslovanja sljedećih društava:

NAZIV DRUŠTVA	ORGANIZACIONI OBLIK
„OBSES“ DOO Podgorica	društvo za zastupanje u osiguranju
„Premija Plus“ DOO Podgorica	društvo za zastupanje u osiguranju
„PROTEKTOR CRNA GORA“ DOO Podgorica	društvo za zastupanje u osiguranju
„Rogošić Invest“ DOO Podgorica	društvo za zastupanje u osiguranju
„Safe Invest CG“ DOO Podgorica	društvo za zastupanje u osiguranju
„EUROHELP AGENT“ DOO, Podgorica	društvo za zastupanje u osiguranju
„Adriatic AG“ DOO Podgorica Željko Platinuš – „ELITA–	društvo za posredovanje u osiguranju preduzetnik–zastupnik u osiguranju

MEEL“, Tivat	
Doz DOO, Podgorica	društvo za zastupanje u osiguranju
Prims DOO Nikšić	društvo za zastupanje u osiguranju
Jurisprudens DOO Podgorica	društvo za zastupanje u osiguranju
Aktuar DOO Podgorica	društvo za zastupanje u osiguranju
Lojd DOO Podgorica	društvo za zastupanje u osiguranju
Montagent DOO Podgorica	društvo za zastupanje u osiguranju
IN PRO DOO	društvo za zastupanje u osiguranju
WVPCG DOO	društvo za posredovanje u osiguranju
Montenegro Assistance	Agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju

3.3. Nadzor i kontrola nad poslovanjem Udruženja - Nacionalnog biroa osiguravača

Shodno članu 49 Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju (“Sl.list RCG2, br. 46/07), kojim je propisano pravo regulatornog organa da vrši nadzor nad poslovanjem Udruženja, u 2010. godini započeta je neposredna kontrola poslovanja Udruženja - Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore, sa ciljem da se provjeri da li je Udruženje organizovalo i sprovelo svoje poslovanje u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Predmet kontrole Udruženja bilo je njegovo poslovanje u 2007, 2008 i 2009. godini, sa posebnim akcentom na poslovanje Garantnog fonda, odnosno načina formiranja i korišćenja sredstava Garantnog Fonda u navedenim godinama. Zapisnik o izvršenoj kontroli dostavljen je Udruženju 31.12.2010. godine.

3.4. Rješavanje po pritužbama osiguranika i drugih korisnika osiguranja

U zakonskoj nadležnosti Agencije je razmatranje i odlučivanje o prigovorima i žalbama osiguranika, odnosno korisnika osiguranja na rad društava za osiguranje, zastupnika i posrednika u osiguranju, i agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju. Postupajući po ovakvim zahtjevima, Agencija odlučuje na osnovu dokumentacije pribavljene od društava za osiguranje, uključujući i njihovo pisano izjašnjenje o postupcima po predmetnom odštetnom zahtjevu, a neophodne informacije može tražiti i od drugih državnih organa i institucija. Rok za odlučivanje po prikupljenoj dokumentaciji je 30 dana, nakon čega Agencija o svojoj odluci, odnosno mišljenju, obavještava i podnosioca prigovora i društvo za osiguranje na čiji se rad prigovor odnosio. U svakom slučaju, postupak pred Agencijom, ne odlaže eventualno pokretanje postupka za naknadu štete pred nadležnim sudovima.

U toku 2010. godine prispjelo je 6 prigovora na rad osiguravača. Najveći broj prigovora odnosio se na poštovanje procedure u obradi odštetnih zahtjeva, rokova za rješavanje

odštetnih zahtjeva i načina obračuna naknade štete, a po osnovu važećih propisa. Prigovori su se uglavnom odnosili na sljedeće vrste osiguranja: osiguranje autoodgovornosti za štete pričinjene trećim licima, osiguranje imovine u dijelu kasko osiguranja i putnog zdravstvenog osiguranja. Agencija je prispjele prigovore riješila na način što je podnosiocima prigovora od strane društva za osiguranje dostavila:

1. obrazloženu ponudu za isplatu nespornog dijela štete, što je ujedno uticalo i na vremenski rok za isplatu nespornog dijela štete,
2. obrazloženi odgovor o odbijanju zahtjeva za naknadu štete od strane društava za osiguranje,

a što je što je opet, sa druge strane, ostavljalo i mogućnost pokretanja postupka za naknadu štete pred nadležnim sudovima.

4. DOZVOLE, OVLAŠĆENJA I SAGLASNOSTI

U toku 2010. godine, Savjet Agencije održao je 18 sjednica, na kojima je odlučivao o davanju dozvola za rad, ovlašćenja i saglasnosti.

Od 01. 01. 2010. do 31. 12. 2010. godine Agencija je, u sklopu svojih nadležnosti, izdala ukupno 64 saglasnosti, od čega:

- ✚ 2 dozvole za obavljanje poslova osiguranja;
- ✚ 1 dozvola za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju,
- ✚ 1 dozvola za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju;
- ✚ 38 saglasnosti za obavljanje upravljačkih funkcija u društvima za osiguranje,
- ✚ 12 saglasnosti za obavljanje aktuarskih i revizorskih poslova,
- ✚ 3 saglasnosti za osnivanje organizacionih jedinica i
- ✚ 7 saglasnosti na statut.

Pored navedenog, u toku prethodne godine, fizičkim licima je izdato 130 ovlašćenja za obavljanje poslova zastupanja i 40 ovlašćenja za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju, na osnovu kojih ta lica stiču pravo da se bave različitim vidovima prodaje osiguranja.

U toku 2010. godine, Agencija je organizovala dva polaganja stručnog ispita za obavljanje poslova zastupanja, odnosno posredovanja u osiguranju, i to u maju i novembru 2010. godine kojima je pristupilo 109 lica. Polaganje ovog ispita, uz ostale dokaze propisane članom 60 odnosno 71 Zakona o osiguranju („Sl. list Crne Gore“, br. 78/06 i 19/07), je uslov za dobijanje ovlašćenja za obavljanje poslova zastupanja i posredovanja od strane regulatornog organa.

Agencija je u prethodnoj godini uredno vodila registre podataka o osiguravajućim društvima, registre društava za posredovanje u osiguranju, društava za zastupanje u osiguranju i

zastupnika u osiguranju, registre ovlašćenih posrednika i ovlašćenih zastupnika, registre agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju, registre ovlašćenih aktuara i druge odgovarajuće registre.

5. STATISTIČKO IZVJEŠTAVANJE

Agencija je u 2010. godini nastavila sa ranije započetim aktivnostima unapređenja sistema izvještavanja, kako sa aspekta uvođenja novog sistema elektronskog izvještavanja kojim je poboljšan način sistematizovanja podataka i informacija o poslovanju učesnika na tržištu osiguranja, tako i sa aspekta pravovremenog i cjelovitog informisanja javnosti o tržištu osiguranja Crne Gore.

5.1. Sistem za elektronsko izvještavanje

Tokom 2010. godine društva za osiguranje su Agenciji, u skladu sa Pravilnikom kojim se utvrđuje sadržina izvještaja, obavještenja i drugih podataka koje društvo za osiguranje dostavlja Agenciji za nadzor osiguranja i o načinu i rokovima njihovog dostavljanja ("Sl.list CG", 70/08 i 87/09), dostavljala podatke i informacije iz domena svog poslovanja i to u okviru:

- ✚ *redovnog izvještavanja* (izmjene, dopune i promjene statuta, opštih akata i akata poslovne politike; obavještenja o promjeni ovlašćenog aktuara; dokazi o izmjenama podataka koji se registruju u CRPS i CDA; obavještenja o promjeni spoljnog revizora; obavještenja o sazivanju skupštine akcionara i zapisnik sa sjednice skupštine; broju zaključenih polisa osiguranja; iznosima premije osiguranja; broju i iznosima šteta po vrstama osiguranja);
- ✚ *mjesečnog izvještavanja* (broj zaključenih osiguranja; premija osiguranja; broj prijavljenih šteta; broj riješenih šteta; broj likvidiranih šteta, broj plaćenih šteta; broj prijavljenih a neriješenih šteta);
- ✚ *tromjesečnog izvještavanja* (podaci o stanju i promjenama na računima kapitala, imovine, obaveza i potraživanja; podaci o saosiguranju i reosiguranju viškova rizika iznad maksimalnog samopridržaja sa mišljenjem ovlašćenog aktuara; podaci o tehničkim rezervama i o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi; mišljenje ovlašćenog aktuara o broju prijavljenih šteta i o broju i visini riješenih šteta u redovnom postupku i u sporu; podaci o visini margine solventnosti; mišljenje ovlašćenog aktuara o likvidnosti obračunskog perioda; podaci o iznosu garantne rezerve; podaci o nalazima interne revizije) i
- ✚ *godišnjeg izvještavanja* (godišnji finansijski izvještaj i godišnji izvještaj o poslovanju, sa mišljenjem ovlašćenog aktuara i izvještajem spoljnog revizora; izvještaj o sprovođenju politike saosiguranja i reosiguranja, sa mišljenjem ovlašćenog aktuara).

Vodeći računa o unapređenju kvaliteta izvještavanja i pravovremenom informisanju javnosti o pokazateljima tržišta osiguranja Crne Gore, Agencija je u 2010. godini otpočela sa primjenom novog softverskog rješenja sistema za elektronsko izvještavanje, u saradnji sa

društvom CEED Consulting. Uvođenje Sistema za elektronsko izvještavanje je olakšalo izvještavanje i omogućilo efikasniju komunikaciju društava za osiguranje sa Agencijom. Novi sistem izvještavanja je sintetizovao sve podatke koje su društva za osiguranje dužna dostavljati Agenciji, u skladu sa Pravilnikom o sadržini izvještaja, obavještenja i drugih podataka koje društvo za osiguranje dostavlja Agenciji za nadzor osiguranja i o načinu i rokovima njihovog dostavljanja („Sl.list CG“, 70/08 i 87/09) i Pravilnikom o načinu utvrđivanja i praćenja likvidnosti društava za osiguranje („Sl.list CG“, 70/08 i 87/09). Ovim su postojeće obaveze izvještavanja društava za osiguranje prema Agenciji unificirane kroz kreiranje tabela i obrazaca, kojima se pojednostavio sistem izvještavanja i omogućila kvalitetnija analiza dostavljenih podataka. U cilju pravilne i pravovremene primjene novog sistema elektronskog izvještavanja, Agencija je organizovala obuku odgovornih lica iz društava za osiguranje za popunjavanje obrazaca i tabela iz sistema i konstantno je pratila ispunjenje obaveza na osnovu ovog sistema izvještavanja od strane odgovornih lica iz osiguravajućih društava .

5.2. Izvještavanje o podacima sa tržišta osiguranja Crne Gore

Tokom 2010. godine, Agencija je značajno unaprijedila način izvještavanja javnosti o podacima sa tržišta osiguranja, ostvarivši veći stepen ažurnosti u procesu izvještavanja i kreirajući izvještaje koji uključuju kako osnovne pokazatelje razvoja tržišta osiguranja tako i čitav niz specifičnih pokazatelja, putem kojih je obezbijedeno sveobuhvatno informisanje javnosti o crnogorskom tržištu osiguranja. Agencija je, takođe, nastavila sa aktivnostima unapređenja i rekonstrukcije svoje zvanične internet prezentacije (www.ano.me), čime je obezbijedeno pravovremeno informisanje zainteresovanih strana o aktivnostima Agencije, aktuelnim informacijama sa tržišta osiguranja, o izmjenama važeće i donošenju nove regulative, kao i o podacima o osiguravajućim društvima, društvima za posredovanje i zastupanje u osiguranju, ovlašćenih posrednika, zastupnika i aktuara.

Agencija je, tokom prethodne godine, uradila i redovno objavljivala na svojoj zvaničnoj internet prezentaciji sljedeće izvještaje:

- ✚ 12 mjesečnih izvještaja o visini bruto fakturisane premije po vrstama osiguranja i po društvima za osiguranje;
- ✚ 3 kvartalna izvještaja o stanju na tržištu osiguranja, koji su obuhvatili podatke o učesnicima na tržištu osiguranja, o visini bruto premije po grupama i vrstama osiguranja kao i po društvima, o stepenu koncentracije na tržištu osiguranja, o strukturi aktive i pasive na nivou cjelokupnog tržišta, o stepenu pokrivenosti tehničkih rezervi, kao i o pokazateljima solventnosti i likvidnosti crnogorskih osiguravača;
- ✚ godišnji izvještaj o stanju na tržištu osiguranja Crne Gore u 2009. godini, koji je urađen u julu 2010. godine, a usvojen je od Skupštine Crne Gore u oktobru 2010. godine. Predmetni izvještaj konceptijski obuhvata pregled zakonske i podzakonske regulative sektora osiguranja u Crnoj Gori, podatke o organizaciji i nadležnostima Agencije, analizu makroekonomskih pokazatelja u Crnoj Gori, pregled učesnika na

tržištu osiguranja, opštih pokazatelja tržišta (bruto premija, učešće bruto premije u BDP-u, gustina osiguranja, HHI index), analizu strukture portfelja osiguranja i strukture aktive i pasive na nivou cjelokupnog tržišta osiguranja, podatke o visini tehničkih rezervi i njihovoj pokrivenosti, podatke o visini garantne rezerve i njihovoj pokrivenosti kao i prikaz pokazatelja poslovanja i finansijskog rezultata društava za osiguranje. Agencija je publikovala štamapno izdanje Godišnjeg izvještaja, koji je takođe objavljen na web sajtu Agencije.

6. SARADNJA NA UNUTRAŠNJEM I MEĐUNARODNOM PLANU

Agencija je u toku 2010. godine kontinuirano radila na unapređenju saradnje sa Skupštinom Crne Gore, Vladom Crne Gore, Ministarstvom finansija, Udruženjem osiguravača Crne Gore – Nacionalnim biroom osiguravača, Upravom za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Centralnom bankom Crne Gore, Komisijom za hartije od vrijednosti, Zavodom za statistiku Crne Gore, Sekretarijatom za evropske integracije, univerzitetskim ustanovama i drugim organima i institucijama.

Agencija je dopisom broj 03-1055/2-10 od 13. 12. 2010. godine dostavila Skupštini Crne Gore sveobuhvatnu informaciju sa relevantnom dokumentacijom koja se odnosila na "Magnat osiguranje" AD Podgorica, uz detaljan pregled svih važnih događaja koji su uticali na odluke Agencije, sa pregledom sporova koje se vode pred nadležnim sudovima, a u vezi su sa poslovanjem Magnat osiguranja. Informacija je dostavljena na osnovu upućenog dopisa Skupštine Crne Gore SU-SK br. 06-876/2 od 9. decembra 2010. godine, a koji se odnosio na zahtjev Magnat osiguranja za vršenje parlamentarnog nadzora nad radom Agencije za nadzor osiguranja.

Agencija je, u saradnji sa Ministarstvom finansija kao nosiocem posla, krajem 2010. godine učestvovala u izradi Ekonomsko-fiskalnog programa za Crnu Goru 2011-2014, u dijelu analize trenutnog ekonomskog i pravnog stanja u sektoru osiguranja, kao i u dijelu projekcija za period od 2011. do 2014. godine.

S obzirom da je Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju propisano da regulatorni organ daje saglasnost na uslove osiguranja i tarife premija za obavezna osiguranja u saobraćaju, Agencija je u 2010. godini sa Nacionalnim Biroom osiguravača usaglašavala stavove u pogledu dostavljenog Predloga Sistema Tarife premija za osiguranje vlasnika motornih vozila od odgovornosti prema trećim licima. Nakon niza izvršenih konsultacija između Agencije i Nacionalnog Biroa osiguravača, Agenciji je krajem 2010. godine dostavljen na saglasnost Sistem tarifa AO koji je jednoglasno usvojen od strane svih osiguravajućih društava koja su članice Udruženja i isti će u narednom periodu biti predmet razmatranja od strane Savjeta Agencije.

Agencija je, takođe, u protekloj godini, ostvarivala intenzivnu komunikaciju sa osiguravajućim društvima u Crnoj Gori, unapređujući poslovni ambijent i saradnju sa učesnicima na tržištu osiguranja davanjem stručnih mišljenja i tumačenjem propisa iz oblasti osiguranja.

U sklopu projekta "Jačanje regulatornih i nadzornih kapaciteta finansijskih regulatora", a pod IPA 2008 fondom, nastavljene su aktivnosti stručne podrške finansijskim regulatorima u Crnoj Gori u izgradnji institucionalnih kapaciteta, putem tehničke pomoći i edukacije zaposlenih. U sklopu Tvining projekta u toku 2010. godine je održan značajan broj seminara kako u Agenciji tako i u Holandskoj banci (DNB), Bugarskoj narodnoj banci i Komisiji za finansijski nadzor Bugarske. Putem navedenih seminara Agenciji je pružena stručna pomoć u dijelu daljeg usaglašavanja crnogorskog zakonodavstva osiguranja sa EU direktivama, usaglašavanja nadzornog procesa kojeg sprovodi Agencija sa najboljom međunarodnom praksom i osnovnim principima IAIS, predstavljanja novih metoda nadzora zasnovanih na analizi rizika, prezentiranja osnovnih zahtjeva iz direktive Solventnost 2 kao i u dijelu sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

Projektom "Jačanje kapaciteta Ministarstva finansija za efikasno planiranje, analizu i upravljanje javnim finansijama u cilju pružanja podrške težnjama države ka ostvarivanju ciljeva održivog razvoja i integracije u Evropsku uniju", a koji se realizuje u saradnji Ministarstva finansija i Programa za razvoj kapaciteta (CDP), predviđena je ekspertska i tehnička pomoć Agenciji u cilju unapređenja regulatornih i nadzornih kapaciteta. U sklopu predmetnog projekta, Agencija je nastavila razvoj aktuarskih kapaciteta uz pomoć izabranih stručnih konsultanata koji su pružili obuke o metodama procjene tehničkih rezervi osiguravajućih kompanija i načinu vrednovanja određenih aktuarskih pozicija. Prethodne godine je, takođe, organizovana i studijska posjeta malteškom finansijskom regulatoru, gdje su predstavnici Agencije upoznati sa poslovanjem ove institucije i aktuelnim dešavanjima u domenu regulatornih i nadzornih aktivnosti.

U dijelu međunarodne saradnje ističemo da su predstavnici Agencije prisustvovali redovnoj godišnjoj skupštini IAIS (International Association of Insurance Supervisors), čiji je Agencija član od 2009. godine. Prisustvo ovom izuzetno značajnom skupu regulatora osiguranja iz čitavog svijeta omogućava uspostavljanje bliže saradnje i razmjene informacija sa institucijama nadzora osiguranja u svijetu, što je od velikog značaja kad je u pitanju jačanje kvaliteta obavljanja redovnih poslova u Agenciji, a samim tim i unapređenja stabilnosti nacionalne industrije osiguranja.

Predstavnici Agencije su, takođe, u aprilu 2010. godine učestvovali na godišnjem koledžu supervizora osiguranja za Merkur grupaciju u organizaciji FMA- austrijskog regulatornog tijela za finansijska tržišta. Cilj predmetnog okupljanja regulatora iz zemalja regiona jeste razmjena podataka o poslovanju Merkur grupacije na predmetnim tržištima, kako bi se sagledali, identifikovali i procijenili rizici poslovanja i razmijenila iskustva iz posrednih i neposrednih kontrola sprovedenih u pojedinim zemljama.

Agencija je preduzela korake na jačanju institucionalne saradnje i razmjene najbolje međunarodne prakse sa ostalim supervizorima iz okruženja, uspostavljanjem bilateralne saradnje sa njima. U cilju efikasnijeg obavljanja regulatorne funkcije, Agencija je u toku 2010. godine ostvarila intenzivnu saradnju i kontakte sa regulatornim organom austrijskog finansijskog tržišta - FMA, Agencijom za nadzor osiguranja Slovenije, Hrvatskom agencijom za nadzor finansijskih usluga, Narodnom bankom Srbije, Agencijom za osiguranje u Bosni i

Hercegovini, Agencijom za osiguranje Republike Srpske, Agencijom za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine, Agencijom za nadzor osiguranja Makedonije i Centralnom bankom Kosova. U toku 2010. godine Agencija je sklopila dva nova Memoranduma o razumijevanju sa Agencijom za nadzor osiguranja Makedonije i Centralnom bankom Kosova, u cilju što kvalitetnijeg i efikasnijeg nadzora osiguravajućih kompanija putem stručnih konsultacija i razmjene nadzorne prakse.

Aktivnosti poslovne saradnje Agencije sa gore navedenim institucijama u zemlji i inostranstvu usmjerene su ka poboljšanju opštih performansi crnogorskog tržišta osiguranja kroz unapređenje regulatornog okvira i kroz obavljanje nadzornih aktivnosti u skladu sa evropskim preporukama i standardima.

7. STRUČNO USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIH

Efikasno obavljanje kompleksnih funkcija koje se nalaze u nadležnosti Agencije, zahtijeva stručan i kompetentan kadar koji je spreman da prati savremene tokove dešavanja iz oblasti osiguranja, aktuarstva, revizije, računovodstva, informacionih tehnologija itd. Tokom 2010. godine, Agencija je obezbijedila različite mogućnosti stručnog usavršavanja zaposlenih, kao što su seminari u zemlji i inostranstvu, studijske posjete, tehnička pomoć međunarodnih organizacija, postdiplomske studije i dr.

Predstavnici Agencije su u prethodnoj godini prisustvovali brojnim seminarima i savjetovanjima od kojih izdvajamo:

- ✚ VIII Međunarodni simpozijum iz osiguranja na temu "Problemi u poslovanju osiguravajućih kompanija u Crnoj Gori", Zlatibor, Srbija;
- ✚ Seminar na temu " Supervizija zasnovana na procjeni rizika", u organizaciji Svjetske banke, Centralna banka Crne Gore, Podgorica, Crna Gora ;
- ✚ Seminar "Proces unapređenja finansijskog izvještavanja u Crnoj Gori, promjene MRS standarda" u okviru kontinuirane edukacije Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore, Podgorica, Crna Gora;
- ✚ Seminar na temu "Pranje novca i sprečavanje terorizma u osiguravajućim kompanijama", Narodna Banka Bugarske, Sofija;
- ✚ Seminar na temu "Primjena zahtjeva solventnosti zasnovanih na procjeni rizika i tehnikama nadzora", FSI (Financial Stability Institute), Beograd;

Značajno je napomenuti da je, kroz brojne projektne aktivnosti predstavljene u tački 6 Izveštaja a koje su realizovane tokom prethodne godine, značajno unaprijeđen nivo stručnih kapaciteta zaposlenih u Agenciji.